Kuntaliitto
Kommunförbundet

Lausunto

Maarit Kallio-Savela, Päivi Väisänen-Haapanen

1.6.2017

Dnro 485/03/20177

Eduskunnan sivistys- ja tiedejaosto

Kuuleminen 2.6.2017

VNS 4/2017 Valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2018—2021

Teema: Koulutuksen rahoitus ja kehittämistarpeet ja -mahdollisuudet JTS:n valossa

Eduskunnan sivistys- ja tiedejaosto on pyytänyt Suomen Kuntaliitto ry:ltä asiantuntijalausuntoa VNS 4/2017 Valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2018—2021, teemana koulutuksen rahoitus ja kehittämistarpeet

Ammatillinen koulutus

Ammatillisen koulutuksen sääntely, rahoitus, ohjaus ja rakenteet uudistetaan. Tavoitteena on osaamisperustainen ja asiakaslähtöinen kokonaisuus, johon käytettävien resurssien vaikuttavuutta tehostetaan. Uusi järjestelmä otetaan julkisen talouden suunnitelman mukaan käyttöön v. 2018. Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen ammatillisen koulutuksen uudeksi lainsäädännöksi (HE 39/2017 pv)

Ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanon tukeen kohdistetaan 15 milj. euroa vuosina 2018 ja 2019. Rahoituksella vahvistetaan ammatillisen koulutuksen digitalisaatiota, ehkäistään koulutuksen keskeyttämistä ja syrjäytymistä sekä rakennetaan polkuja koulutukseen ja työelämään oppilaitosten ja työelämän yhteistyönä.

Kuntaliitto muistuttaa, että ammatillisen koulutuksen rahoitukseen on edellisellä ja tällä hallituskaudella kohdistunut huomattavia rahoituksen leikkauksia.

Hallitusohjelman mukaisesti vuonna 2017 ammatilliseen koulutukseen kohdistettiin 190 milj. euron säästöt. Lisäksi hallitusohjelman mukaan tavoitellaan merkittävimpiä pidemmän aikavälin rakenteellisia säästöjä reformistisilla uudistuksilla.

Kuntaliitto pitää hallituksen esityksen (HE 39/2017 vp) taloudellisten vaikutusten arviointia epärealistisina. Laskelmat tulee Kuntaliiton näkemyksen mukaan arvioida realistisesti. Uudet ja laajenevat tehtävät tulee korvata koulutuksen järjestäjille täysimääräisenä (laki kunnan peruspalveluista). Julkisen talouden suunnitelmaan tulee varata määräraha uusiin ja laajeneviin tehtäviin siltä osin kun valtionosuustehtäviin ei voida tehdä vastaavan suuruisia tosiasiallisia vähennyksiä.

Kuntaliitto huomauttaa, että 15 miljoonan euron ammatillisen koulutuksen toimenpanoon kohdistettu tuki ei korvaa toimintaan kohdistuneita merkittäviä leikkauksia.

Kuntaliiton hallitus esitti kannanotossaan, että reformin toimeenpanoa tuettaisiin myöntämällä lisäpaikkoja reformin tavoitteita vastaaviin pilottikoulutuksiin. Uusien toimintamallien mukaisia pilottikoulutuksia tulisi suunnata esimerkiksi alueille, joissa on pulaa ammattitaitoisesta työvoimasta.

Valtio varautuu pääomittamaan myös ammatillisen koulutuksen oppimisympäristöjä ja -välineitä omistavaa ja ylläpitävää osaamiskeskusta tai muuta yhtiötä yhteensä 80 milj. eurolla.

www.kunnat.net
www.kommunerna.net

Suomen Kuntaliitto
Toinen linja 14,00530 Helsinki
PL 200, 00101 Helsinki
Puh. 09 7711,faksi 09 771 2291
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
Andra linjen 14,00530 Helsingfors
PB 200, 00101 Helsingfors
Tfn 09 7711, fax 09 771 2291
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

Julkisen talouden suunnitelmassa ei vastaavaa kirjausta ammatilliseen koulutukseen liittyvästä pääomittamisesta ole.

Epäselvää on, mitä pääomittamisella tässä yhteydessä tarkoitetaan, erityisesti kun suurin osa ammatillisen koulutuksen järjestäjistä on kuntia ja kuntayhtymiä.

Pääomittamista toteutettaessa asiaa tulee tarkastella myös hankintalain ja kiellettyä valtiontukea koskevien säännösten näkökulmasta

Ammatillisen koulutuksen järjestäjien uudet ja laajentuvat tehtävät (liite 1)

Lain kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (29.12.2009/1704) 55 § 2 mom. mukaan uusissa ja laajentuvissa valtionosuustehtävissä valtionosuus on 100 prosenttia uusien ja laajentuvien tehtävien laskennallisista kustannuksista ellei valtionosuustehtäviin tehdä vastaavan suuruisia vähennyksiä. Viittaussäännösten perusteella em. kohtaa sovelletaan myös ammatillisen koulutuksen rahoitukseen.

He 39/2017 vp:n taloudellisten vaikutusten arvioinnin mukaan uusia tai laajenevia tehtäviä ovat mm.

- henkilökohtaistamisen laajentuminen kaikkia opiskelijoita koskevaksi
- yhteisten ja vapaasti valittavien tutkinnon osien sisältyminen kaikkiin perustutkintoihin
- opiskelijoille annettavan erityisen tuen kohderyhmän laajeneminen
- opintososiaalisten etujen kohderyhmän laajeneminen (maksuton ateria)

Hallituksen esityksen mukaan suurimmat kustannuksia vähentävät tekijät ovat

- osaamisen tunnustaminen koulutuksen järjestäjän velvollisuudeksi
- siirtyminen koko tutkinnon suorittamisesta tutkinnon osien suorittamiseen
- työpaikalla järjestettävän koulutuksen lisääntyminen

Kuntaliiton laskelmien mukaan siirtymisestä yhteen tutkinnon suorittamistapaan aiheutuu ammatillisen koulutuksen järjestäjille 84 miljoonan euron lisäys uusista ja laajentuvista tehtävistä.

Suurimmat kustannusten vähennykset taas arvioidaan hallituksen esityksen mukaan saatavan aikaiseksi säätämällä osaamisen tunnustaminen koulutuksen järjestäjän velvollisuudeksi sekä siirtymällä koko tutkinnon suorittamisesta tutkinnon osien suorittamiseen (116 milj. €) sekä työpaikalla tapautuvan koulutuksen lisääntymisenä (92 milj. euroa)

Kuntaliitto huomauttaa, että osaamisen tunnustamisen ja tutkinnon osien suorittamiseen siirtymisen kautta saatavien säästöjen (116 milj. euroa) toteutuminen edellyttää volyymin pienentämistä eli paikkojen leikkausta noin 13 000 vuotuisella opiskelijapaikalla.

Kuntaliiton käsityksen mukaan työ- ja elinkeinoelämä ei ole arvioidussa mittakaavassa valmis ottamaan vastuuta ammatillisen koulutuksen järjestämisestä ja rahoittamisesta. Erityisesti kun hallituksen esityksen mukaan koulutussopimustyöpaikalle ei makseta korvausta koulutussopimukseen perustuvasta työpaikalla järjestettävästä koulutuksesta. Hallituksen esityksessä koulutuskorvausten poistumisesta arvioidaan aiheutuvan koulutuksen järjestäjille 5 700 000 €:n kustannusten vähentyminen.

Lukiokoulutus

Hallitus käynnistää lukiokoulutuksen uudistuksen. Tavoitteena on lisätä lukiokoulutuksen vetovoimaa yleissivistävänä, korkeakouluihin jatko-opintokelpoisuuden antavana koulutusmuotona sekä vahvistaa koulutuksen laatua, oppimistuloksia sekä sujuvoittaa siirtymistä toisen asteen opinnoista korkea-asteelle.

Julkisen talouden suunnitelmassa ei kuitenkaan ole osoitettu uudistusohjelmaan määrärahoja. Lukiokoulutuksen uudistamisen kuntavaikutuksia ei vielä tiedetä eikä niitä ole arvioitu.

Lukiokoulutuksen tarvitsema uudistaminen nyky- ja tulevaisuuden koulutusvaatimuksia vastaavaksi sekä siihen liittyvä lukiokoulutuksen digitalisointitarve mm. sähköistyvien ylioppilaskirjoitusten vuoksi tulee aiheuttamaan huomattavia

lisäkustannuksia kunnille ja muille lukiokoulutuksen järjestäjille. Nämä tulisi täysimääräisesti kompensoida kunnille.

Lukiokoulutuksen rahoituksesta

Lukiokoulutukseen erityisesti vuosina 2014 ja 2015 tehdyt mittavat leikkaukset aiheuttivat lukiokoulutuksen nykyisen rahoituksen aivan liian alhaisen tason. Kunnat lisärahoittavat lukiokoulutusta huomattavasti taatakseen lukiokoulutuksen laadukkuuden. Vuonna 2015 laskennallinen keskimääräinen yksikköhinta/opiskelija oli 6 024€, kun toteutunut opiskelijakohtainen kustannus oli 7 747 €, eli n. 30 % korkeampi.

Kuntaliitto muistuttaa perustuslain mukaisesta rahoitusperiaatteesta, jonka mukaisesti valtion tulee varmistaa perusrahoituksen tosiasiallinen riittävyys toimintalainsäädännön mukaisten tehtävien toteuttamiseen.

Lukiokoulutuksen rahoitukseen tulee tehdä korjaus, jotta kaikkien lukioiden rahoitus paremmin vastaisi todellisia kustannuksia.

Varhaiskasvatus

Hallitus päätti alentaa varhaiskasvatusmaksuja syksyn 2016 budjettiriihessä 1.3.2017 lukien 10 miljoonan euron vuositasolla. Kuntaliitto arvioi maksutuottojen alenevan noin 15-17 miljoonaa euroa. Todellisia vaikutuksia kuntataloudelle ei kuitenkaan vielä ole hyödynnettävissä esitettävän maksualennusmuutoksen vaikutusten arvioimiseksi. Julkisen talouden suunnitelma sisältää varhaiskasvatusmaksujen alentamisen 1.1.2018 lukien 70 miljoonalla eurolla. Maksualennus esitetään kompensoitavaksi kuntataloudelle yhteisöveron jako-osuuden ja kiinteistöveron korottamisella (yhteensä 85 miljoonaa euroa) sekä 25 miljoonan euron peruspalveluiden valtionosuusrahoituksella, yhteensä 110 miljoonaa euroa.

Kuntaliitto korostaa, että maksualennuksista aiheutuvat taloudelliset vaikutukset tulee kompensoida kunnille täysimääräisenä. Kuntaliitto arvioi palvelutarpeen lisäyksen kohdistuvan 4200 lapseen hallituksen maksujen alentamista koskevan työllisyysvaikutusarvion perusteella. Maksutulojen alentamisen lisäksi järjestämiskustannukset kasvavat. Palvelutarpeen kasvusta aiheutuvien järjestämiskustannusten kasvuun tulee arvioida myös lisätilantarpeesta aiheutuva kustannusten lisäys. Kuntaliitto arvioi esityksen vaikutusten olevan kunnille yli 130 miljoonaa euroa vuonna 2018.

Valtionavustusrahoitus

Laskennallisen valtionosuusrahoituksen ja valtionavustusrahoituksen välinen rajaus vaatii nykyistä tarkempaa selkiyttämistä. Lakisääteiset ja pysyväisluonteiset kuntien palvelujärjestelmään liittyvät tehtävät tulee rahoittaa ensisijaisesti valtionosuusjärjestelmän kautta, kun taas väliaikaisiin kehittämistarpeisiin liittyviä hankkeita ja tehtäviä voidaan harkinnan mukaan tukea valtionavustusrahoituksella. Valtionavustusrahoitus tulee rajata kohdentumaan erillisiin kokeilu- ja kehittämishankkeisiin ja investointeihin ja niillä voidaan tukea myös rakenteellisia muutoksia ja niihin kohdistuvia siirtymäaikoja.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla valtionavustusrahoitusta käytetään kohdennettuna ohjausvälineenä sellaiseen peruspalvelutoimintaan, jonka tulee olla valtionosuusrahoituksen piirissä. Lainsäädännön tulee toimia ohjausvälineenä yksittäisten valtionavustusten sijaan. Valtionavustusrahoitusta tulee siirtää valtionosuusrahoitukseen, jolloin kunnilla on itsehallintoonsa perustuva mahdollisuus käyttää valtion rahoitus yleiskatteisesti paikallisesti tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.

Valtionavustusrahoitus on ongelmallinen, sillä rahoituksen saanti on vuosittain epävarmaa ja lisäksi rahoituksen määrä, painopisteet ja myöntökriteerit voivat merkittävästikin muuttua. Pitkäjänteinen toiminnan suunnittelu ja kehittäminen häiriintyvät tilapäisrahoituksen vuoksi, vaikka rahoituksella pyritään tukemaan toiminnan järjestämistä.

Esimerkiksi Kuntatalousohjelmaan 2018-2021 sisältyvään esi- ja perusopetukseen kohdennettavan tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin suunnattavan rahoi-

tuksen täsmälliset kriteerit eivät kohdistu samalla tavoin kaikille kunnille johtuen kuntien, perusopetusta antavien koulujen ja oppilasalueiden erilaisuudesta. Paikallisesti kunnat pystyvät tukemaan opetuksen järjestämisen tarpeita tuloksellisemmin. Kaikissa kunnissa on tarve riittävälle, opetuksen järjestämistä tukevalle valtionosuusrahoitukselle. Valtionavustusrahoitusta jaetaan vain osalle kuntia ja koulutuksen järjestäjiä, mikä vähentää kaikille myönnettävän valtionosuusrahoituksen määrää. Tämä lisää vuosi vuodelta kuntien välisiä eroja toiminnan järjestämismahdollisuuksiin.

Valtionavustusrahoitus on pääsääntöisesti merkittävästi valtionosuusrahoitusta vähäisempää, mutta aiheuttaa huomattavaa työmäärää haku- ja raportointivaiheissa sekä kunnille että valtion viranomaisille. Lisäksi valtionavustuksia koskeva lainsäädäntö ja lukuisat ohjeistukset lisäävät hallinnollista taakkaa. Myös valtiovarainministeriön valtionavustustyöryhmän mietinnössä 29/2015 todetaan, että erilliset valtionavustusjärjestelmät aiheuttavat hallinnollista lisärasitusta ja kustannuksia, joten niiden käyttöönoton edellytyksiä tulee harkita tarkasti.

SUOMEN KUNTALIITTO

Maarit Kallio-Savela
erityisasiantuntija

LIITTEET Liite 1 Ammatillisen koulutuksen taloudellisten vaikutusten arviointi

Liite 2 Kuntatalous vahvistui - näkymät kuitenkin vaikeutumassa

Liite 1

Ammatillisen koulutuksen taloudellisten vaikutusten arviointi

Hallituksen esityksessä on taulukko arvioiduista kustannusvaikutuksista (s 150-152).

Kuntaliitto pitää hyvänä sitä, että taloudelliset vaikutukset on koottu taulukkomuotoon. Liitteen sivulla 3 on taulukko, jossa on vertailu Kuntaliiton ja opetus- ja kulttuuriministeriön tekemien laskelmien välillä.

Yhteen tutkinnon suorittamistapaan siirtyminen, tehtävien lisäys ja vähennys (OKM + 48 milj. €/Kuntaliitto +84 milj. €)

Kuntaliiton käsityksen mukaan hallituksen esitykseen sisältyy merkittäviä tehtävien ja velvoitteiden lisäyksiä.

Kuntaliiton arvion mukaan lisääntyvät tehtävät aiheuttavat 84 milj. €:n nettolisäkustannukset kunnille ja koulutuksen järjestäjille. Opetus- ja kulttuuriministeriön vastaava arvio on 48 milj. €.

Osaamisen tunnustaminen ja siirtyminen tutkinnon osien suorittamiseen; koulutuspaikka leikkaus/volyymin pienentäminen OKM - 116 milj. €

Hallituksen esityksessä suurimmat rakenteelliset säästöt arvioidaan syntyvän toiminnan tehostumisesta, säätämällä osaamisen tunnustaminen koulutuksen järjestäjän velvollisuudeksi ja siirtymällä tutkintotavoitteisesta koulutuksesta tutkinnon osien suorittamiseen erityisesti niiden osalta, joilla on jo olemassa aikaisempi tutkinto.

Kuntaliitto toteaa, että hallituksen esityksen mukaiset säästöt toteutuvat vain, jos koulutuksen järjestäjien opiskelijavolyymia vähennetään vuoden 2016 opiskelijamäärään verrattuna. Kuntaliiton arvion mukaan opiskelijavolyymia tulee vähentää noin 13 000 opiskelijatyöpäivällä arvioidun säästön saavuttamiseksi.

Koska hallitusohjelman mukaiset säästöt toteutettiin jo vuoden 2017 alusta, ammatillisen koulutuksen määrärahaan ei tule volyymin vähennyksen/paikkaleikkauksen johdosta tehdä enää tulevina vuosina määrärahan leikkausta.

Volyymin muutosta/paikkaleikkausta ei Kuntaliiton käsityksen mukaan ole hallituksen esityksessä riittävän selkeästi käsitelty. Kuntaliitto katsoo, että hallituksen esityksessä tulee selkeästi kuvata toiminnan tehostumisesta aiheutuvien säästöjen vaikutukset opetus- ja kulttuuriministeriön vuosittain päättämiin koulutuksenjärjestäjien tavoitteellisiin opiskelijavuosien määrään (koulutuspaikkamääriin).

Työpaikalla järjestettävän koulutuksen lisääntyminen (OKM -73 milj.€)

Hallituksen esityksen mukaan merkittävä osa kustannussäästöistä syntyisi työpaikalla järjestettävän koulutuksen lisääntymisen kautta eli dynaamisina kustannusvaikutuksina.

Kuntaliiton käsityksen mukaan työ- ja elinkeinoelämä ei ole arvioidussa mittakaavassa valmis ottamaan vastuuta ammatillisen koulutuksen järjestämisestä ja rahoittamisesta. Erityisesti kun hallituksen esityksessä ehdotetaan, että koulutussopimustyöpaikalle ei makseta korvausta koulutussopimukseen perustuvasta työpaikalla järjestettävästä koulutuksesta.

Kuntaliitto kiinnittää huomiota siihen, että jo nykyisen lainsäädännön puitteissa on ollut mahdollista laajentaa työpaikalla tapahtuvaa oppimista, koska voimassa olevassa lainsäädännössä ei ole rajoitettu työpaikalla tapahtuvan opiskelun määrää.

Kuntaliiton käsityksen mukaan hallituksen esitykseen ei sisälly mitään sellaisia mekanismeja, joilla turvataan työpaikalla tapahtuvan opiskelun lisääntyminen.

Työpaikalla tapahtuvan koulutuksen lisääntymisen (*koulutussopimus*) kustannusten laskenta antaa Kuntaliiton käsityksen mukaan liian positiivisen kuvan kustannusten vähenemisestä. Kustannustenlaskennan perusteena on käytetty vuoden 2015 kustannustietojen tilastoa, jossa läh-

tökohtana ovat oppimisympäristön tilastoidut kokonaiskustannukset. Työssäoppimisen kustannustilastoinnissa kärjistyvät ammatillisen koulutuksen tiedonkeruun ongelmat. Ammatillisen koulutuksen tiedonkeruu on vuosien myötä laajentunut ja monimutkaistunut uudistusten myötä, vaikka tilastoinnissa pitäisi kerätä vain rahoitusjärjestelmän kannalta välttämättömät tiedot. Kuntaliitto on toistuvasti kiinnittänyt omissa lausunnoissaan huomiota siihen, että tiedonkeruu sisältää useita sellaisia eriteltäviä tietoja, joilla ei ole vaikutusta opetuksen järjestäjän saamaan rahoituksen määrään. Makrotason tilastoinnin ongelmia kuvaa esimerkiksi matkailu-, ravitsemis- ja talousalan työssäoppimisen kustannukset opiskelijaa kohden, jotka vaihtelevat Helsingin kaupungin 7 eurosta Turun aikuiskoulutussäätiön 4 709 euroon.

Tilastoinnin ongelmista johtuen Kuntaliitto pitää kustannusvaikutusarvioinnin kannalta parempana, että työpaikalla tapahtuvan oppimisen kustannusvaikutukset lasketaan mikrotason tietoihin, opiskelijamäärä, työpaikalla tapahtuvan ohjauksen määrä ja ohjaustuntien hinta, perustuen. Kuntaliitto on lähtenyt omissa laskelmissaan näistä mikrotason tiedoista.

Hallituksen esityksen mukaan oppisopimuskoulutusta lisätään yhdenmukaistamalla sen rahoitustasoa suhteessa muihin koulutuksen järjestämismuotoihin. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan oppisopimuskoulutuksen yksikköhinta (perustutkinto) on 63,13 prosenttia 23 §:n nojalla säädetystä ammatillisen peruskoulutuksen keskimääräisestä yksikköhinnasta.

Kuntaliitto huomauttaa, että rahoituksen yhdenmukaistaminen edellyttää joko oppisopimuskoulutuksen määrän vähentämistä tai muiden koulutusmuotojen rahoitustason alentamista.

Kuntaliiton käsityksen mukaan oppisopimuskoulutuksen määrän lisääntyminen ei vähennä julkisen talouden menoja.

Ammatillisen koulutuksen reformin arvioidut kustannusvaikutukset

Ammatillisen koulutuksen järjestämiseen liittyvien lakisääteisten tehtävien muuttuminen, lisääntyminen tai poistuminen tai muut toiminnassa tapahtuvat muutokset

	OKM			Kuntaliitto		
	lisää kustannuksia	vähentää kustannuksia	nettovaikutus	lisää kustannuksia	vähentää kustannuksia	nettovaikutus
Yhteen tutkinnon suorittamistapaan siirtyminen	**55 600 000 €**	**-7 300 000 €**	**48 300 000 €**	**93 795 833 €**	**-9 337 000 €**	**84 458 833 €**
Henkilökohtaistamisen laajentuminen kaikkia opiskelijoita koskevaksi	10 700 000 €			35 682 000 €		
- henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma laaditaan kaikille						
-henkilökohtasien ohjauksen tarve lisääntyy						
Yhteisten ja vapaasti valittavien tutkinnon osien sisällyttäminen kaikkiin perustutkintoihin	33 400 000 €					
- yhteisiä tutkinnon osia suorittavien määrä lisääntyy				21 929 000 €		
- vapaasti valittavia tutkinnon osia suorittavien määrä lisääntyy				8 503 000 €		
Opiskelijoille annettavan erityisen tuen kohderyhmän laajeneminen	2 400 000 €			2 355 000 €		
- ammatti- ja erikoisammattitutkinto-opiskelijat erityisen tuen palvelujen piiriin						
Opintososiaalisten etujen kohderyhmän laajeneminen	7 600 000 €			15 899 000 €		
- maksuttoman ruokailun laajeneminen kaikille perustutkinto-opiskelijoille						
Koulutuksen järjestäjien ja muiden viranomaisten hallinnolliset tehtävät vähenevät		-7 300 000 €				
- rinnakkainen / päällekkäinen hallinto puretaan						
- toimintaproessit yhtenäistyvät					-8 208 000 €	
- ammattiosaamisen näyttöjen toimielimistä luovutaan					-1 129 000 €	
- OKM päättää jatkossa järjestämisluvassa tutkinnoista (työelämätoimikunnan rooli)				2 433 333 €		
Oppimisvalmiuksia parantavat opinnot mahdolliseksi myös nuorille				5 913 000 €		
IT-kustannukset				1 081 500 €		
Työelämätoimikuntien perustaminen	1 500 000 €					
Osaamisen tunnustaminen koulutuksen järjestäjän velvollisuudeksi kaikessa säädetyssä koulutuksessa, säästön toteutuminen edellyttää volyymin (paikkojen leikkausta)	**0 €**	**-43 100 000 €**	**-43 100 000 €**	**2 507 000 €**	**-**	**2 507 000 €**
Osaamisen tunnustaminen tehostuu ja keskitytään puuttuvan osaamisen hankkimiseen						
- Osaamisen tunnustaminen tehostuu ammatillisessa peruskoulutuksessa		-19 500 000 €				
- Osaamisen tunnustaminen tehostuu ammatillisessa peruskoulutuksessa		-23 600 000 €				
Työelämän edustaja osaamisen tunnustamisessa mukana				2 507 000 €		
Siirtyminen tutkintotavoitteisesta koulutuksesta tutkinnon osien suorittamiseen, säästö edellyttää volyymin (paikkojen leikkausta)		**-73 000 000 €**	**-73 000 000 €**	**0 €**	**-**	**0 €**
- järjestettävä koulutus vähenee ja koulutuspituudet lyhentyvät		-73 000 000 €				
Työpaikalla järjestettävän koulutuksen lisääntyminen, säästöjen toteutuminen edellyttää että työelämä ottaa opiskelijat työpaikalle	**0 €**	**-92 200 000 €**	**-92 200 000 €**	**0 €**	**-14 364 000 €**	**-14 364 000 €**
- työpaikalla tapahtuvan koulutuksen määrä lisääntyy oppisopimus (*ja samaan aikaan oppilaitosmuotoinen vähenee vastaavasti ja sen hinta alenee*)		-43 700 000 €			-	
- työpaikalla tapahtuvan koulutuksen määrä lisääntyy (koulutussopimus)		-42 800 000 €			-8 015 000 €	
- työpaikalla tapahtuvan oppimisen ohjauksen tarve kasvaa (sis. Edelliseen)						
- näyttäjen suorittaminen ensisijaisesti työpaikoilla					-649 000 €	
- koulutuskorvauksien poisturninen		-5 700 000 €			-5 700 000 €	
Opetusjärjestelyjen tehostuminen	**0 €**	**-40 900 000 €**	**-40 900 000 €**	**0 €**	**-1 413 000 €**	**-1 413 000 €**
- yksilöllisten opintopolkujen tehokas toteuttaminen ("lukujärjestykset")						
- tilojen ja laitteiden ympärivuotinen ja iltakäyttö						
- digitalisaation hyödyntäminen						
- kiinteistöjen, laitteiden, tarvikkeiden ja materiaalien kustannukset pienenevät					-1 413 000 €	
Edelliset yhteensä	**55 600 000 €**	**-256 500 000 €**	**-200 900 000 €**	**96 302 833 €**	**-25 114 000 €**	**71 188 833 €**
Lisäksi kehyslisäyksenä VM:n momentille						
Opiskelijahuoltopalvelujen käyttäjäryhmän laajeneminen						
- psykologi- ja kuraatoripalvelut laajenevat kaikille perustutkinto-opiskelijoille	5 600 000 €	0 €	5 600 000 €	6 632 000 €	0 €	6 632 000 €
Kaikki yhteensä	**61 200 000 €**	**-256 500 000 €**	**-195 300 000 €**	**102 934 833 €**	**-25 114 000 €**	**77 820 833 €**

Liite 2

Kuntatalous vahvistui - näkymät kuitenkin vaikeutumassa

Kansantaloudessa on tapahtunut lievä käänne parempaan. Tämän myötä myös kuntatalouden ennakoidaan vahvistuvan viiveellä. Vaikka menokehitys jatkuu maltillisena, ongelmana on nyt tulojen merkittävä alentuminen. Verotulojen ennakoidaan pienenevän 0,7 % ja valtionosuuksien lähes 4 %.

Myös menot alentuvat kilpailukykysopimuksen, toimeentulotuen KELA siirron ja kuntien omien toimenpiteiden myötä. Verorahoituksen alentuminen yhdistettynä kuntien vuoden 2017 talousarvioissa ennakoituun investointitarpeiden kasvuun uhkaa kasvattaa lainanottoa merkittävästi.

Kuntatalous vahvistui viime vuonna tilikauden tuloksen ollessa noin 0,8 miljardia euroa. Tulosta paransivat erityisesti kuntien omat, noin 0,4 miljardin euron sopeuttamistoimenpiteet sekä kilpailukykysopimukseen liittyvien alentuneiden lomapalkkavarausten kirjautuminen vuodelle 2016.

Kuntasektorin menot kasvoivat erittäin maltillisesti, keskimäärin reilun prosentin. Vaikka kokonaisuutena vuosi 2016 oli positiivinen, tilikauden tulos oli negatiivinen 111 kunnassa, yhteensä 0,2 miljardia euroa.

Hallitusohjelman mukaisesti kuntien valtionosuuksiin ei tehdä indeksikorotusta vuosina 2018—2019. Valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus vuoden 2015 toteutuneiden kustannusten pohjalta vähentää kuntien peruspalvelujen valtionosuutta 73,4 milj. euroa ja opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan kuntien valtionosuuksia yhteensä 4,5 milj. euroa. Peruspalvelujen valtionosuuteen osoitetaan 25 milj. euron lisäys vuodesta 2018, jolla kompensoidaan varhaiskasvatusmaksujen alentamista.

Valtionosuuksissa otetaan huomioon kilpailukykysopimuksen perusteella tehtävät vähennykset. Peruspalvelujen valtionosuudesta vähennetään 468 milj. euroa v. 2018 suhteessa edelliseen julkisen talouden suunnitelmaan. Vuonna 2019 vähennys on 188 milj. euroa ja vuosina 2020—2021 n. 62 milj. euroa.

Vähennys mitoitetaan siten, että lomarahaleikkausta vastaava säästö vähennetään täysimääräisesti ja työajan pidennyksen arvioitu säästö osittain. Vuosityöajan pidennykseen perustuva leikkaus nousee täysimääräiseksi vuonna 2018. Työajan pidennyksen ei kuitenkaan arvioida tuottavan säästöä opetussektorilla. Lisäksi vähennyksen mitoituksessa otetaan huomioon sote- ja maakuntauudistuksen vaikutus kuntien menoihin.

Kuntaliitto suhtautuu periaatteessa positiivisesti niin rahoitusasematavoitteeseen kuin menorajoitteeseen. Niiden toteutuminen täysimääräisesti ei kuitenkaan Kuntaliiton mielestä ole mahdollista eikä todennäköistä.